

Con tôi, trẻ con hèn t là phải sống phải ng

Tác Giả- Đoàn Thanh Liêm

Thứ Năm, 17 Tháng 11 Năm 2011 06:23

Tôi thường theo lời giáo huấn của cha ông xưa xưa trong việc xử thế hàng ngày tại gia đình, cũng như ngoài xã hội.

Một trong những điều chưa bao giờ của các con xưa, mà tôi cho là rất chí lý, để mà áp dụng trong việc dạy dỗ con cháu trong gia đình mình, đó là câu nói thốt nên lời của cha mẹ có 4 chữ mà thôi. Câu đó như sau : “Dĩ thân nhi giáo”, tức là phải đem chính cái nhân cách của bản thân mình như là một tấm gương để cho con, cho cháu trong nhà noi theo, nhiệm vụ của mình là dùng lời nói mà khuyên bảo cho con cháu phải làm thế này, thế nọ.

Gia đình tôi rất đông anh chị em, có đến tất cả 11 người con, trên tôi thì có một anh và năm chị con, mà dưới tôi thì còn đến bốn người em nữa. Vì sinh sống tại miền quê, với bà con hàng xóm láng giềng cùng nhau quây quần trong một khu xóm, nên tôi cũng được cô dì chú bác thường xuyên nhắc nhở - theo đúng với nếp nhà phong gia đình đã thành một thói quen của dòng họ nhà mình. Ngay từ hồi còn nhỏ 7 - 8 tuổi, tôi đã được nghe cha mẹ khuyên bảo mà anh chị con là : “Các anh chị con thì phải cố gắng ăn uống cho có đức, có hạnh phúc còn làm tấm gương tốt lành cho các em noi theo. Đó là điều quan trọng nhất mà gia đình và xã hội cần cái tiếng thơm của dòng tộc nhà mình vậy...” Và chúng tôi thật may mắn, vì sau khi cha mẹ mất sớm, thì các anh chị con đã giúp đỡ nhau, để mà chăm sóc bao bọc, hướng dẫn cho mà dạy dỗ em như tôi và như tôi trở thành người trưởng thành của gia đình sau này.

Qua bài viết này, tôi muốn gửi riêng lời nhắn nhủ đến với các con, các cháu của tôi và của cho các cháu là con của anh chị em và của các bạn họ thân thiết với tôi nữa. Các cháu là thế hệ thứ hai, thứ ba - dù đang sống ở nơi nào hay còn ở trong nước - thì vẫn cần phải được khuyên bảo khích lệ để cố gắng vươn lên để trở thành một người con ngoan của dòng họ nhà mình. Vì câu chuyện này đây là trong vòng thân mật trong gia đình, nên tôi cần phải nói thẳng thắn mà không ngại.

Con ịi, tr ịc h ị t là ph ị s ịng ph ị ng

Tác Giả: Đoàn Thanh Liêm

Thứ Năm, 17 Tháng 11 Năm 2011 06:23

---

nh ịn v ịi các cháu, ch ị không c ị n ph ị i g ị t gi ịa l ịi v ịn nh ị trong các bài v ị t khác.

Nh ị đã ghi trên nhan đ ị, t ịi mu ị n nh ị c nh ị đ ị n cái đ ị c t ịnh s ịng ph ị ng, cái s ị bi ị t đ ị u c ị a m ị i m ị t con ng ị ịi trong cu ị c s ị ng chung v ịi bà con thân t ị c trong gia đ ịnh, c ịng nh ị v ịi nh ịn qu ị n x ị h ịi.

1- Tr ịc h ị t là s ị s ịng ph ị ng trong n ịi b ị c ị a m ị i gia t ị c.

S ị thành đ ị t c ị a b ị t k ị con ng ị ịi n ịo, thì đ ị u t ịn ph ị i k ị đ ị n đ ị là do công lao c ị a c ị gia đ ịnh đã góp ph ị n h ị tr ị kh ịch l ị v ị v ị t ch ị t c ịng nh ị tinh th ị n cho cá nh ịn đ ị. Dân t ị c ta v ị n c ị tinh th ị n hi ị u h ị c, nên ị trong gia đ ịnh n ịo thì cha m ị hay cô dì chú bác c ịng đ ị u lo l ị ng chăm sóc cho l ị con cháu c ị đ ị u ki ị n thu ị n l ị i đ ị h ị c hành đ ị đ ị t thành tài, h ị u c ị đ ị c m ị t đ ị a v ị t ị ng đ ị i v ị ng v ịng ngoài x ị h ịi. V ị th ị mà m ị i khi tr ị ng thành, thì ng ị ịi con n ịo c ịng đ ị u ph ị i bi ị t đ ị n cái công ị n đ ị c ị a cha m ị, ông bà, cô chú, c ị a các b ị c t ị n nh ịn t ị bao nhi ịu th ị h ị đã vun đ ị p, g ị y đ ị ng cho t ị ng lai c ị a cá nh ịn mình. Và r ịi tìm cách đ ị n đ ịp l ịi cái công lao r ị ng l ị n nh ị tr ị i bi ị n đ ị b ị ng cách góp h ị t tài năng trí tu ị và ngh ị l ị c ị a mình ra đ ị mà xây đ ị ng c ị ng c ị cho cái uy t ịn, cái t ị ng t ịm, cái s ị n nghi ị p (patrinomy) c ị a dòng h ị nh ị mình m ị i ngày m ị t thêm t ị t đ ị p v ị vang h ị n m ịi. C ị làm đ ị c nh ị th ị, thì m ị i là con ng ị ịi bi ị t đ ị u, bi ị t “ ịn cây n ịo, r ịo cây ị y”, bi ị t c ị x ị s ịng ph ị ng v ịi chính gia t ị c dòng h ị c ị a b ị n thân mình v ị y.

Đ ị u n ịy c ị n ph ị i nh ị c đ ị nh ị c l ị i đ ị i v ịi th ị h ị tr ị ngày nay, b ịi v ị t ị ngày n ị c ta m ị ra t ị p c ị n r ị ng r ịi v ịi v ịn minh Âu M ị, thì trong nhi ị u gia đ ịnh, nh ị t là ị các đ ị th ị, con ng ị ịi th ị ng hay l ịy nhi ị m ph ị i cái t ịnh ịch k ị, cái l ịi s ị ng “ cá nh ịn ch ị ngh ịa”, mà coi nh ị cái tinh th ị n gia t ị c, sao l ịng v ị c g ị n bó liên đ ị i v ịi các thành vi ịn khác thu ị c dòng h ị nh ị mình. Th ị h ị tr ị c ị n ph ị i c ị nh gi ịc tr ị c cái nguy c ị sa sút c ị a n ị n t ị ng luân lý gia đ ịnh tr ị c s ị c ịm đ ị c ị a l ịi s ị ng quá thiên v ị s ị h ị ng th ị v ị t ch ị t riêng t ị cho cá nh ịn b ị n thân mình và cho gia đ ịnh nh ị bé ri ịng bi ị t c ị a mình - mà quên đ ị cái trách nhi ị m, cái ngh ịa v ị l ị n lao h ị n, t ị c là ph ị i chăm sóc, lo l ị ng cho các thành vi ịn khác trong đ ị i gia đ ịnh, trong dòng t ị c nh ị mình n ị a.

2- T ị p đ ị n là s ị s ịng ph ị ng đ ị i v ị i c ị ng đ ị ng x ị h ịi.

T ị xa x ị a, trong các gia đ ịnh c ị n n ị p gia gi ịo, thì các b ị c tôn tr ị ng bao gi ị c ịng nh ị c nh ị con cháu không bao gi ị đ ị c quên l ịng cái công ị n l ị n lao mà đ ị t n ị c đã dành cho m ị i cá nh ịn, c ịng nh ị cho m ị i gia t ị c đ ịng sinh s ị ng trên m ị nh đ ị t qu ị h ị ng b ị n quán c ị a mình. Đ ị i th ị i quân ch ị phong ki ị n do nhà vua đ ị ng đ ị u lãnh đ ị o, thì ng ị ịi ta hay nh ị c đ ị n câu : “ ịn Vua, L ị c N ị c”, t ị c là m ị i cá nh ịn đ ị u đ ị c th ị h ị ng nh ị ng cái ịn hu ị, cái b ị ng l ị c v ị m ị t v ị t ch ị t, c ịng nh ị v ị m ị t tinh th ị n do qu ị c gia x ị h ịi cung ị ng cho m ị i ng ị ịi công dân và gia đ ịnh c ị a h ị.

V ị trong dân gian, thì bà con c ịng th ị ng hay n ị đ ị n cái chuy ị n “ ịn đ ị n, Ngh ịa tr ị ”- đ ị nh ị c nh ị l ị n nh ị v ị cái ngh ịa v ị m ị i con ng ị ịi s ị ng trong x ị h ịi, thì ph ị i bi ị t cách c ị x ị t ị t đ ị p - b ị ng cách báo đ ị n cái ịn ngh ịa mà ng ị ịi khác đã làm cho mình. Trong t ị ng Anh, ng ị ịi ta c ịng c ị câu : “Give and Take”, c ị ngh ịa là “Trao ra và Nh ị n v ịo”. Ng ị ịi ta c ịng dùng thành ng ị “Fair and Square” đ ị di ị n t ị cái th ị đ ị s ịng ph ị ng, l ị ng th ị n trong cách x ị th ị đ ị i v ị i

Con i, tr c h t là ph i sòng ph ng

Tác Giả: Đoàn Thanh Liêm

Thứ Năm, 17 Tháng 11 Năm 2011 06:23

---

xã h i.

V nh ng ân hu mà đ t n c đã cung ng cho m i công dân, thì ph i k đ n n giáo d c t s c p đ n đ i h c, nh ng đ ch v chăm sóc v y t v sinh công c ng, nhà sãn sóc ng i i già y u, trung tâm ch a tr nh ng b nh nan y nh b nh phong cùi, b nh HIV/AIDS, tr c p cho ng i i th t nghi p v.v... R i ph i k đ n h th ng h t ng c s v giao thông g m đ ng xá, c u c ng b n c ng, phi tr ng ... Và nh t là s b o đ m v tình tr ng an ninh tr t t xã h i cho m i ng i i dân l ng thi n có đ c cu c s ng an c l c nghi p, b o v cho m i công dân có đ c m t môi tr ng lành m nh n đ nh đ mà an tâm sinh h at v i v i c kinh doanh s n xu t hay trao đ i th ng m i v. v... Cũng ph i k đ n nh ng kh an ích l i phi v t ch t (immaterial items) nh truy n th ng văn hóa, l ch s , ngôn ng , t t ng, tri t h c, đ o lý, s minh tri t khôn ngoan thông tu - mà cha ông ta đã tích lũy đ c t ngàn đ i đ mà truy n l i cho th h chúng ta ngày nay n a.

Là nh ng k đ c th a h ng t t c cái gia tài v t ch t và tinh th n quý báu đó c a đ t n c, m i ng i i chúng ta đ u có cái b n ph n là ph i tích c c góp ph n vào v i c b i b v n đ p cho c đ non n c mình m i ngày thêm ph n th nh phong phú h n mãi. Đó cũng ch là m t s sòng ph ng, m t s bi t n đ i v i c ng đ ng xã h i - mà m t ng i i có l ng tri bình th ng (common sense) thì đ u ph i ý th c đ c cái trách nhi m ph i tr l i cho dân t c cái ân nghĩa mình m c ph i ngay k t lúc gia nh p vào cu c s ng t i th n i quê h ng đ t n c mình - đ mà ra s c đ a h t kh năng riêng c a b n thân mình h u thanh th a cho đ c cái món n đó - nh ng i i M th ng nói :” Just to pay your own dues”. V y thôi, ch đây không ph i là m t đ i u cao xa, vĩ đ i nào mà v t ra kh i kh năng c a m t cá nhân bình th ng nh đã s m i ng i i chúng ta đâu.

3- S sòng ph ng đ i v i quê h ng th hai c a ng i Vi t đang sinh s ng h i ng ai.

Hi n nay, chúng ta có đ n g n 4 tri u ng i Vi t sinh s ng t i trên 60 qu c gia h i ngo i, trong s này có khá đông bà con và b n h u c a t i n a. Ph n đông l i đã nh p t ch làm công dân t i các qu c gia đó, nên h có th coi đ y là quê h ng th hai c a mình, thêm vào v i quê h ng c a cha ông là n c Vi t nam chúng ta. Nh v y, ng i Vi t h i ng ai cũng ph i có nghĩa v là ph i sòng ph ng đ i v i qu c gia đang c u mang cho mình có đ c m t cu c s ng t do, th ai mái đ ch u h n là t i đ t n c quê h ng hi n đang do ng i c ng s n đ c ác tàn b o k m k p. Ngoài nhi m v đóng thu và làm tròn nghĩa v c a m t ng i i công dân bình th ng đ i v i quê h ng th hai này, ng i Vi t h i ng ai cũng còn có b n ph n tinh th n đ i v i quê h ng nguyên th y c a mình là đ t n c Vi t nam n a.

Do đó mà h có trách nhi m đ i v i c hai quê h ng c a mình, c th là ph i làm tròn b n ph n c a m t công dân g ng m u đ i v i qu c gia đang c u mang b o b c cho b n thân và gia đình mình, đ ng th i cũng không đ c sao lãng cái b n ph n ph i góp ph n xây đ ng cho quê h ng nguyên g c Vi t nam m i ngày m t t i đ p sáng l n h n mãi. Các chi ti t th hi n lòng trung thành và quý m n đ i v i c hai quê h ng này, thì tùy theo tính ch t năng đ ng và sáng t o và hoàn c nh riêng bi t c a m i ng i i, ta kh i c n dài dòng bàn th o đây n a. V n đ chính y u là m i ng i i ph i có ý th c rõ r t v trách nhi m n ng n c a b n thân mình, và ra s c chu toàn cái b n ph n cao c đó đ i v i c hai quê h ng yêu quý c a mình v y.

Con ơi, trộm cắp hối lộ là phải sống phụng

Tác Giả: Đoàn Thanh Liêm

Thứ Năm, 17 Tháng 11 Năm 2011 06:23

Đã kết thúc bài viết đã khá dài này, tôi chỉ xin nhắc lại là mẹ tôi con, mẹ tôi cháu phải cố gắng hết sức mình để mà để đáp cái ân sâu nghĩa nặng mà đất nước dân tộc đã chăm lo săn sóc cho mình từ thuở sơ sinh cho đến ngày trưởng thành hiện nay. Đây không phải là một đòi hỏi, một yêu sách quá đáng nào đối với các cháu, mà chỉ là một nghĩa vụ thì ưu của một con người có lòng tri, biết cố gắng sao cho sống phụng đất nước và gia đình, cũng như đối với nhân quần xã hội, và đối với quê hương đất nước của bản thân mình mà thôi./